

## KONSTYTUCJA 3 MAJA

**pierwsza w Europie i druga na świecie nowoczesna konstytucja**



**Witam Was Bardzo serdecznie.**

W tą niedzielę będziemy obchodzić 229 rocznice uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Z tej właśnie okazji chciałbym Wam w kilku zdaniach przedstawić okoliczności powstania tego dokumentu oraz jego najważniejsze zapisy.

**Autorami Konstytucji 3 Maja byli Król Stanisław August Poniatowski, Ignacy Potocki i Hugo Kollątaj.**

Była to pierwsza w Europie i drugą na świecie nowoczesna konstytucją. Nie obeszło się bez przeszkód podczas obrad w trakcie których uchwalono Konstytucję. W czasie obrad Sejmu Czteroletniego wielu posłów, pracujących na zlecenie państw ościennych (Rosji, Prus czy Austrii), sprzeciwiało się powołaniu ustawy zasadniczej.

Okazja nadarzyła się 3 Maja 1791 roku, wówczas wielu przeciwników konstytucji nie powróciło jeszcze z Wielkanocnego urlopu. Po siedmiogodzinnych obradach Sejm zatwierdził konstytucję, a król Stanisław August Poniatowski ją podpisał.

Twórcy Konstytucji 3 Maja określili ją jako „*ostatnią wolę i testament gasnącej Ojczyzny*”. Wprowadzała w Rzeczypospolitej ustrój monarchii konstytucyjnej - zachowywała stanową strukturę społeczeństwa, ale otwierała perspektywy dalszych przekształceń systemu państwowego. Na jej podstawie przyjęto podział władz na prawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, a także zniesiono m.in. liberum veto, konfederacje i wolną elekcję.

W dniu ustanowienia Konstytucji 3 Maja przestaje istnieć Rzeczpospolita Obojga Narodów a w jej miejsce zostaje powołana Rzeczpospolita Polska. Zniesiona zostaje też *wolna elekcja*, która w wieku XVIII w ogóle się nie sprawdziła, jej miejsce zastępuje władza dziedziczna, którą po śmierci Stanisława Augusta Poniatowskiego miał przejąć władca z dynastii Wettynów.

Aby czuwać nad bezpieczeństwem wprowadzono stałą armię, której liczebność miała sięgać 100 tysięcy żołnierzy, oraz ustanowiono podatki w wysokości 10% dla szlachty i 20% dla duchowieństwa - gołota, mieszczenie i chłopcy byli zwolnieni z płacenia podatku. Katolicyzm został uznany za religię panującą, jednocześnie zapewniono swobodę wyznań, choć apostazja wciąż była uznawana za przestępstwo.



Aby Konstytucja była zawsze aktualna co 25 lat miał się zbierać Sejm Konstytucyjny, który miałby prawo zmienić zapisy w konstytucji.

Choć **Konstytucja 3 maja** obowiązywała jedynie przez 14 miesięcy, była wielkim osiągnięciem narodu polskiego chcącego zachować niezależność państwową.

Oryginał rękopiśmienny **Konstytucji 3 maja** początkowo był przechowywany w Wilanowie w zbiorach Archiwum Publicznego Potockich zgromadzonych przez Stanisława Kostkę Potockiego, uczestnika obrad Sejmu Czteroletniego.

W latach 70. XIX wieku na mocy umów rodzinnych archiwum zostało przekazane do podkrakowskich Krzeszowic, a po 1945 roku powróciło do Warszawy i znalazło się w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

Na podstawie:

<https://www.polskatradycja.pl/historia-polski/wydarzenia/konstytucja-3-maja.html>

<https://pamiecpolski.archiwa.gov.pl/konstytucja-3-maja-1791/>

Pozdrawiam

Andrzej Kozak